7/2744 Ed9-

T.C.
BAŞBAKANLIK
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI

SAYI: B.02.1.HM.0.BAK.07-03/Per.
KONU: Soru Önergesi Hk. 08.01.01 • 1721

SÜRELİDİR

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
BAŞKANLIĞINA

İLGİ: Başbakanlığı muhatap 03.11.2000 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0. GNS.0.10.00.02 - 7/2744 – 7112/18029 sayılı yazıları.

Afyon Milletvekili **İsmet Attila'nın** Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği, Sayın Başbakanımızın da kendileri adına koordinatörlüğümde cevap verilmesini tensip ettiği **7/2744 - 7112** sayılı **yazılı** soru önergesinde yer alan hususlara ilişkin olarak, diğer bakanlık ve kurumları ilgilendiren konularda kendilerinden alınan cevapları da içeren, açıklamalar aşağıda yer almaktadır.

Sayın İsmet Attila'nın yazılı soru önergesinde yer alan 1 inci soruya Maliye Bakanımızdan alınan cevap; "Denetim Kurullarınca düzenlenen raporların Bakanlığımızda kaybolması söz konusu değildir. Tüm raporlar gereği ne ise o işleme tabi tutulmaktadır." şeklindedir.

Aynı soruya Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun cevabı ise; "Bankalar Yeminli Murakıpları tarafından yapılan incelemeler sonucu düzenlenen raporlar gereği yapılmak üzere ilgili Makamlara intikal ettirilmiş olup, işleme konulmamış hiç bir rapor bulunmamaktadır."şeklindedir.

Soru önergesinde yer alan 2 ve 3 üncü sorulara Maliye Bakanımızın cevabı; "Bakanlığımızda yapılan atamalar, Bakanlığımızın köklü geleneklerine uygun bir şekilde yürütülmektedir. Yeni boşalan Teftiş Kurulu Başkanlığı halen vekaleten yürütülmekte olup, ataması yapılmak üzeredir. Bakanlığımızda gerek Maliye Müfettişleri gerek Hesap Uzmanları hiçbir ayırım gözetilmeksizin, esas iştigal alanları dikkate alınarak görev yapmaktadırlar. Hizmetin esas alınmasından başka bir yaklaşım söz konusu değildir." şeklindedir.

Soru önergesinde yer alan 4 - 10 uncu sorularla ilgili açıklamalar aşağıdaki gibidir. "Büyük ölçekli yolsuzluk olaylarının mali boyutlarının kapsamlı bir şekilde ortaya konulabilmesi için, öncelikle ilgili kuruluşların denetim elemanlarının birlikte çalışması gerekmektedir. Bu nedenle, ilgili kuruluşların denetim elemanlarından oluşan bir kurul oluşturulmuştur.

Kurula ülke çapında hayali ihracat yolsuzlukları ile ilgili olarak inceleme görevi verilmiştir."

Soru önergesinde yer alan 11-18 inci sorulara Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumundan alınan cevap aşağıdadır:

"11,12,13) Mali sektörde faaliyet gösteren kurumların en önemli kesimini oluşturan bankalar birer güven ve itibar müessesesi olup, faaliyetleri kamu düzenini yakından ilgilendirmektedir. Bu güven ve itibarı sağlamanın başta gelen koşulu ise yerli ve yabancı tüm kişilerin doğru olarak bilgilendirilmesidir. Her ne kasıtla olursa olsun bankalar veya bankacılık sistemi hakkında asılsız haber yaymak kamu düzeninin bozulması tehlikesini yaratacak düzeyde devletin ve mevduat sahiplerinin zarara uğramasına yol açabilmektedir. Bu nedenle, bankalarla ilgili asılsız haber yayılması 4389 sayılı Bankalar Kanunu ile yaptırım altına alınmıştır. Adı geçen Kanunun 22 nci maddesinin (6) numaralı fıkrası ".... İsimleri belirtilmese dahi bankaların güvenilirliği konusunda kamuoyunda tereddüde yol açarak bankaların mali bünyelerinin olumsuz etkilenmesine neden olabilecek nitelikte asılsız haberleri yukarıda belirtilen araçlarla yayınlayanlara iki milyar liradan dört milyar liraya kadar ağır para cezası verilir." hükmünü amirdir.

Sabancı Holding Yönetim Kurulu Başkanı Sakıp Sabancı tarafından muhtelif basın ve yayın organlarına verilen demeçlerde, Egebank ve Fonda yer alan diğer bankaların dışında sorunlu 20 bankanın daha olduğu ifade edilmiştir. Bu iddialar bankalar üzerinde tereddütlere neden olacak, yerli ve yabancı yatırımcıların kararlarını etkileyerek ülke ekonomisinin ve tasarruf sahiplerinin zarara uğramasına yol açacak nitelikte olup, tamamen gerçek dışıdır. Bu tür gerçek dışı haber yayanlarla ilgili olarak Kanunun amir hükmünün uygulanacağı açıktır. Nitekim, Sabancı Holding Yönetim Kurulu Başkanı Sakıp Sabancı hakkında, yukarıda belirtilen Kanun hükmüne muhalefetten dolayı kovuşturma yapılmasını teminen ilgili Başsavcılığa 8.11.2000 tarihinde suç duyurusunda bulunulmuştur.

14-) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun karar organı olup, 23.6.1999 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 4389 sayılı Bankalar Kanunu ile kurulmuştur. Siyasi otoriteden bağımsız, karar alma yetkisine ve idari ve mali özerkliğe sahip bir kurumdur. Sözkonusu Kurumun yükümlülük ve yetkileri Kanunun ilgili maddesinde açıkça belirtilmektedir. Buna göre Kurum, tasarruf sahiplerinin haklarını ve bankaların düzenli ve emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye sokabilecek ve ekonomide önemli zararlar doğurabilecek her türlü işlem ve uygulamaları önlemek, kredi sisteminin etkin bir şekilde çalışmasını sağlamak üzere gerekli karar ve tedbirleri almak ve uygulamakla yükümlü ve yetkilidir.

Bankalar Kanununda öngörüldüğü üzere, 31.8.2000 tarihinde faaliyete geçen Kurum, bu tarihten itibaren Kanun ile kendisine verilen denetim ve gözetim fonksiyonlarını etkin bir şekilde yerine getirmektedir.

15-) 21.12.1999 tarih ve 99/13765 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile, mülkiyetleri Fona devredilen bankalardan Egebank A.Ş., Yurtbank A.Ş. ve Sümerbank A.Ş.'nde bankalar yeminli murakıplarınca yapılan incelemeler sonucunda, Egebank A.Ş.'nde 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu kapsamına giren, Yurtbank A.Ş. ve Sümerbank A.Ş.'nde ise anılan Kanun kapsamına girebilecek eylemler tespit edilmiş olup, gerekli soruşturmanın yapılması için, murakıplarca düzenlenen raporlar, ilgili Devlet Güvenlik Mahkemesi

Cumhuriyet Başsavcılıklarına intikal ettirilmiştir. Açıkça görüldüğü üzere, burada yapılan işlem murakıplık raporlarının, ilgili birimlere intikalinin sağlanarak gereğinin yerine getirilmesinden ibarettir. Kurumun ya da Kurum başkanının 4422 sayılı Kanunun verdiği özel yetkilerle donatılması söz konusu değildir.

16-) Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devredilen bankalarda, Bankalar Yeminli Murakıplarınca Bankalar Kanunu ve ilgili diğer Kanunlar çerçevesinde yapılmakta olan incelemeler devam etmekte olup, Murakıplar tarafından hazırlanan raporlar gereği yerine getirilmek üzere ilgili adli mercilere intikal ettirilmektedir. Konuyla ilgili gerekli soruşturma ilgili mercilerce yürütülmektedir.

17-) Bankalar Yeminli Murakıplarınca yapılan incelemeler sonucu, Fona devredilen diğer bankaların ortakları ile bu bankalarda mevzuata aykırı karar ve eylemleri tespit edilen yöneticileri hakkında da 4389 sayılı Bankalar Kanunu hükümleri çerçevesinde gerekli yasal işlemler tesis edilmiştir.

Yasaların verdiği yetki çerçevesinde, bu bankaların da her türlü işlemleri incelenmeye devam edilmektedir. Sözkonusu incelemeler sonucu, bu bankalarda da 4422 sayılı Kanun kapsamına giren eylemlerin tespit edilmesi durumunda, aynı tedbirlerin bu bankalara da uygulanacağı açıktır.

18-) Soru önergesinde yer alan soru metni yeterince açık olmamakla birlikte, aşağıdaki açıklamaların yapılmasında fayda görülmektedir.

Bankalar Yeminli Murakıpları tarafından gerek özel, gerek kamu bankalarında yapılan incelemeler Bankalar Kanunu ve diğer kanunların bankalar ile ilgili hükümleri çerçevesinde yapılmakta ve bu incelemeler sırasında tespit edilen Kanuna aykırı uygulamalar Rapora bağlanmaktadır. Bu çerçevede düzenlenen Bankalar Kanunu veya T.Ceza Kanununa aykırılık raporları ile ilgili olarak Kurumumuzca (Kurumun faaliyete geçtiği 31.8.2000 tarihinden önce Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Devlet Bakanlığı Makamınca) ilgili Cumhuriyet Savcılıklarına suç duyurusunda bulunulmakta veya rapor konusu bir kamu bankası ile ilgili ise, 399 sayılı KHK gereği, konu gereği yapılmak üzere o bankanın bağlı bulunduğu Bakanlık Makamına intikal ettirilmektedir. Bu kapsamda, Bankalar Yeminli Murakıplarınca düzenlenen Raporlar gereği yapılmak üzere ilgili Makamlara intikal ettirilmiş olup, işleme konulmamış hiç bir rapor bulunmamaktadır."

Sözkonusu soru önergesinde yer alan 18 ve 19 uncu sorularla ilgili olarak Bakanlığım cevabı aşağıdadır:

Kamu bankaları hakkında; Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) adına Yüksek Denetleme Kurulu tarafından yapılan incelemeler yanında, Bankalar Yeminli Murakıplarınca Bankalar Kanununa göre yapılan incelemeler ve Yüksek Denetleme Kurulu'nun talebi üzerine yapılan diğer incelemeler sözkonusudur. Bankalar Yeminli Murakıplarınca Yüksek Denetleme Kurulu'nun talebi üzerine yapılan incelemeler sonucunda düzenlenen Murakıp raporlarından Hazine Müsteşarlığına (Kamu İktisadi Teşebbüsleri Genel Müdürlüğü) intikal ettirilenlerin tümü hakkında gerekli idari ve hukuki işlemler yapılmakta, bu raporlarda Ceza Kanunu uyarınca işlem yapılması istenilen hallerde ise gereği için ilgili Bakanlıklara müracaat edilmektedir. Ayrıca, bu

raporlar Yüksek Denetleme Kurulu Başkanlığı'na ve TBMM Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu Başkanlığı'na da iletilmektedir.

Kamu bankalarının faaliyetleri hakkında Yüksek Denetleme Kurulu (YDK) Başkanlığı'nca hazırlanan raporlarda, bazı temenniler kapsamında Bankalar Yeminli Murakıplarınca inceleme, gerekiyorsa soruşturma yapılmasına ilişkin olarak, Bankalar Yeminli Murakıpları Kurulu Başkanlığı'nın talebi üzerine Bakanlığımca Başbakanlık Makamından alınan 27.3.2000 tarih ve 2000/650 sayılı Onayda; Bankalar Yeminli Murakıplarının iş yoğunluğu ve asli görevlerini gereği gibi yapabilmelerinin engellenmemesi için bundan sonra, Yüksek Denetleme Kurulu Başkanlığı'nca Bankalar Yeminli Murakıpları Kurulu'na intikal ettirilecek olan konuların, yetki yönünden her denetçinin, bu arada YDK uzmanlarının da inceleyip rapora bağlayabileceği nitelikteki T.Ceza Kanunu kapsamındaki işlemlerle değil, diğer denetim organlarının inceleme yetkisinde olmayan Bankalar Kanunu ve diğer kanunların bankalara ilişkin hükümleri ile ilgili olması ve YDK uzmanlarınca tespit edilen kanuna aykırı işlemlerin kesin ve somut bilgilere dayanması, bu kapsamda T.Halk Bankası 1997, 1998, T. Emlak Bankası 1998 ve T.C. Ziraat Bankası 1998 yılı Yüksek Denetleme Kurulu Başkanlığı temennilerinin bu açıdan tekrar gözden geçirilmek üzere iadesi uygun görülmüştür.

Anılan Onay, Hazine Müsteşarlığının 4.8.2000 tarih ve 63220 sayılı yazısı ile TBMM KİT Komisyonu Başkanlığı'na ve 63219 sayılı yazısı ile de Yüksek Denetleme Kurulu Başkanlığı'na iletilmiştir.

Soru önergesinde yer alan 20-25 inci sorulara ilişkin Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumundan alınan bilgi çerçevesinde hazırlanan açıklamalar aşağıdadır:

4389 sayılı Bankalar Kanununun 22. maddesinin 7 nci fıkrasında yer alan, "*Bu Kanunun uygulanmasında ve uygulanmasının denetiminde görev alanlar, görevleri sırasında öğrendikleri bankalar ile bunların iştirakleri, kuruluşları ve müşterilerine ait sırları bu Kanuna ve özel kanunlarına göre yetkili olanlardan başkasına açıklayamazlar ve kendi yararlarına kullanamazlar. Bu yükümlülük görevden ayrılmalarından sonra da devam eder. Bu yükümlülüğe uymayan kimseler için bir yıldan üç yıla kadar ağır hapis ve iki milyar liradan az olmamak üzere ağır para cezasına hükmolunur.*" hükmü uyarınca, bu soruların cevaplandırılması mümkün bulunmamaktadır.

Bununla birlikte konu; Devlet Bakanlığı'nca 6.7.2000 tarihinde Cumhuriyet Savcılığı'na intikal ettirilen bir raporda da yer aldığından sır niteliği kalmamıştır.

Olay, Devlet Bakanlığı'nın 6.7.2000 günlü yazıları ile T.C. Şişli Cumhuriyet Savcılığı'na gönderilen 27.6.2000 gün ve R-1 sayılı Bankalar Yeminli Murakıpları Raporunda yer almaktadır.

Bankalar Yeminli Murakıpları, Hatice Betül Özbay'ın hesabına yatırılan paranın, hangi amaçla hesabına geçtiğini ayrıntısı ile araştırmışlar ve bulgulara raporlarında yer vermişlerdir.

Konunun tüm ayrıntıları ile araştırılması sonucunda Raporda; ilgililerin ifadelerinden ve elde edilen bulgulardan, Hatice Betül Özbay'ın;

- Egebank ve Egebank'tan kredi kullanan şirketlerle bir ilgisinin olmadığı, herhangi bir ticari ilişki içerisinde de bulunmadığı,
- Aydoğan Semizer ile 15 yıldan beri avukat-müvekkil ilişkisinin bulunduğu, Aydoğan Semizer'in, Hatice Betül Özbay'ın, babası, annesi ve eşinden intikal eden gayrimenkulleri değerlendirdiği, olayda yer almasının da, Avukatının gayrimenkul işleri nedeniyle kendisine vermesi gereken bir parayı, normal olarak kendi hesabından değil de, Egebank'tan aldığı ve soruşturma konusu olan bir krediden yapmasından, kaynaklandığı ortaya çıkmıştır.

Nitekim Murakıpların konu ile ilgili olarak yaptıkları inceleme sonucu düzenledikleri Raporda olayla ilgili bir suç duyurusu ya da suça iştirakten bahsedilmemiştir.

Sayın Başbakanımızın basında yer alan açıklamaları ise raporda yer alan bu tesbitlerin kamuoyuna açıklanmasından ibarettir.

Sözkonusu soru önergesinde yer alan 26-33 üncü sorularla ilgili olarak Bakanlığım cevabı aşağıdadır:

Türkiye Halk Bankası Genel Müdürü hakkındaki yargılama taleplerinin geciktirilmesi sözkonusu değildir. Yargılama izni talepleri 399 sayılı KHK'nin, ilgili Bakana verdiği yetki çerçevesinde incelettirilmekte ve uygun görülen hususlar yargıya intikal ettirilmektedir.

Bu çerçevede, Türkiye Halk Bankası ile ilgili iddiaların açıklığa kavuşturulmasında bir gecikme olmamıştır.

Türkiye Halk Bankası hakkında Devlet Bakanlığına intikal ettirilen raporlar, Bankanın 1994-1996 yıllarına ait işlemlerine ilişkindir.

İlgili Bakanlar tarafından "onaylanan" raporların bekletilmesi sözkonusu değildir. Bu konuda, 399 sayılı KHK'nin 11/d maddesi hükmü uyarınca gerekli işlemler yapılmıştır.

Hazırlanan dosyalarda 1.1.1996 tarihinde (Sayın Tansu Çiller'in Başbakanlığı döneminde) esnaf kredi faizinin 5 puan indirilmesi, yeni açılan Şubelere personel alımı ve 1994-1996 yılları arasında açılan bazı kredilerle ilgili iddialar yer almaktadır.

Türkiye Halk Bankası tarafından Egebank'a usulsüz kredi verildiğine ilişkin herhangi bir tespit bulunmamaktadır.

Soru önergesinde yer alan 34-41 inci sorulara Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumundan alınan cevaplar aşağıdadır:

"34-38) Sorunlu bankaların rehabilitasyonu için yapılacak kapsamlı bir bankacılık operasyonunun başarılı olabilmesi için ekonominin makul bir istikrar içinde olması ve sağlam bir hukuki altyapının oluşturulması zorunlu koşullardır. Bu nedenle, Aralık 99'da gerçekleşen, Banka hisselerinin Tasarruf Mevduatı Sigorta

7/2744 2695

Fonuna devir işleminin zamanlamasına büyük önem verilmiş ve lokal bir sorunun başka bankalara sirayet etmemesine azami önem gösterilmiştir. Bu doğrultuda, Hükümet tarafından ciddi ve uygulanabilir bir ekonomik program açıklanmış, bu programın başarısı için her türlü yurt içi ve dışı destek sağlanmıştır. Ayrıca, yapılan dikkatli açıklamalarla kamuoyu bu operasyona hazırlanmıştır. Nitekim, bu önlemler sonucunda, adıgeçen bankaların Fona devredilmesi sonucu sektörde herhangi bir panik yaşanmamış ve mevduat çıkışı beklenen düzeyin çok altında gerçekleşmiştir.

Diğer taraftan, 23.6.1999 tarihinde yürürlüğe giren 4389 sayılı Bankalar Kanununa ilişkin olarak yapılan değerlendirmeler neticesinde, bankanın tasfiyesi veya ortaklarınca istismar edilmesi durumu dışında kalan hallerde Kanunun 17 nci maddesi ile düzenlenen şahsi sorumluluğun uygulanamayacağı görülmüş ve çeşitli yönetim hataları sonucunda ciddi boyutta zarara uğrayan bir bankanın yöneticileri hakkında da şahsi sorumluluk ilkesinin uygulanabilmesini ve bu şekilde kamu vicdanının rahatlatılabilmesini teminen yasal bir düzenleme yapılarak mevzuattaki boşluğun doldurulmasının gerekli olduğu sonucuna varılmıştır. Nitekim, 19.12.1999 tarihli 4491 sayılı yasa ile bu durum düzeltilmiş ve Fon tarafından devralınan bankalara uygulanacak tedbirler bu Kanunla açıkça düzenlenerek olası problemler bertaraf edilmiştir. Bununla birlikte, 4389 sayılı Kanun ile bu Kanunda değişiklik yapılmasına ilişkin 4491 sayılı Kanun arasında geçen süreç içerisinde Egebank A.Ş. dahil, mali bünyesinde problem bulunan bankalarda denetimler yoğunlaştırılmış ve bu bankaların gerçek mali durumlarının tespiti sağlanmıştır.

Bütün bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde, 28.6.1999 tarihinde Bankalar Yeminli Murakıpları Kurulu Başkanlığına, Bankalar Yeminli Murakıpları Kurulu Başkanlığının 01.07.1999 tarihli yazısı ekinde ise Hazine Müsteşarlığı Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğüne intikal ettirilen Rapor ile ilgili olarak yapılan işlemlerde herhangi bir gecikme bulunmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

39-41) Soruların mahiyeti anlaşılamamakla birlikte, aşağıdaki açıklamaların yapılmasında fayda görülmektedir.

Bankalarda meydana gelen usulsüzlüklere ve kanuna aykırı karar ve eylemlere ilişkin incelemeler, işlemin mahiyetine göre belli bir süreç almaktadır. Bu incelemeler sonucu düzenlenen raporlar, eylem ve fillerin niteliğine bağlı olarak kanunen görevli ve yetkili olan ilgili birimlere gereği yapılmak üzere, bekletilmeksizin gönderilmektedir."

Bilgilerine arz olunur.

Recep ÖNAL
Devlet Bakanı

DAĞITIM:
Gereği : Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı
Bilgi : Başbakanlık